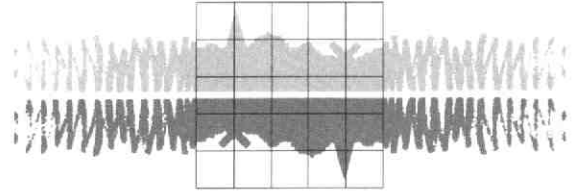

Herstel van historische voetpaden

MARTINE BUSZ & HÉLÈNE HINE, LANDSCHAPSBEHEER UTRECHT

Historische voetpaden zijn zichtbare overblijfselen van de vroegere bewoners van ons land. Vele daarvan hebben hun functie verloren en zijn vaak letterlijk 'weg' uit het landschap. Door de groeiende belangstelling voor de rust, kleinschaligheid en de combinatie van cultuurhistorie en natuur op het platteland komen historische paden weer tot leven.

Landschapsbeheer Utrecht

Tot de jaren dertig verplaatsten de meeste Nederlanders zich te voet, per fiets, met paard en wagen of per boot over het water. Van gemotoriseerde verkeer was vrijwel nog geen sprake. De bestaande voetpaden, zoals kerkepaden, jaagpaden en tiendwegen verbonden oude boerderijen en dorpen met elkaar. Hoewel meestal nogal smal, voldeden deze paden aan de toen geldende normen. Ze vormden histori-

sche linten door het landschap, die, waar ze nog bestaan, erg tot de verbeelding spreken.

De komst van de auto en de tractor brachten grote veranderingen teweeg. Nieuwe verharde en verbrede wegen vervingen de voetpaden. Veel zogenaamde 'binnendoorpaden' werden overbodig, omdat verplaatsing langs de nieuwe wegen sneller ging. Een groot aantal, tot die tijd belangrijke paden en landwegen

raakte in verval. Door ontginning van heidevelden en hoogveengebieden, aanleg van bossen en uitbreidingen van steden en dorpen verdwenen nog eens talrijke cultuurhistorische weggetjes.

Zichtbaar maken van historische voetpaden

Landschapsbeheer Utrecht wil het bestaan van die paden en het eigen karakter van de betreffende gebieden in de provincie op-

*Lommerijk pad
tussen Driebergen
en Bunnik*

Kade langs Heicop

nieuw onder de aandacht brengen. Het plan *Zichtbaar maken van historische voetpaden* richt zich op drie gemeenten, particuliere grondeigenaren en recreanten. Bedoeling is een deel van de identiteit van het historische landschap te herstellen en waar mogelijk de historische wegstructuren nieuwe functies te geven. Bewoners, recreanten en toeristen kunnen dan weer, ver weg van snelweg en bebouwing, te voet het agrarische cultuurlandschap en de geschiedenis van een streek herontdekken. De paden zorgen daarnaast voor een betere toegankelijkheid van natuurgebieden en cultuurlandschappen. De omgeving komt in een geheel nieuw daglicht te staan. Als groene linten in het landschap zijn voetpaden ecologisch, recreatief én cultuurhistorisch interessant.

Historische paden in Leusden, Driebergen en Breukelen

Het plan maakt deel uit van het *Actieprogramma Cultuurbereik 2001-2004* van de provincie Utrecht en met de uitvoering is dit jaar een begin gemaakt. In de gemeente Leusden is een pilotproject opgezet. Samen met de *Historische Vereniging Leusden* inventariseert *Landschapsbeheer Utrecht* alle oude paden in de gemeente. Een projectgroep, met vertegenwoordigers van onder andere gemeente, grondeigenaren en de historische vereniging, zal aan de hand van de resultaten de (on)mogelijkheden voor herstel onderzoeken.

In andere gemeenten zijn al oude paden in ere hersteld. Zo is het oude lommerrijke weggetje van klooster *Arca Pacis* in Driebergen naar de tol bij Beverweerd terug. Tientallen jaren lang vormden

een stuk of twintig oude eikenbomen aan de rand van een weiland het enige overblijfsel van dit pad. Op initiatief van de *Stuurgroep Kromme Rijnlandschap* is het enkele jaren geleden weer in oude glorie hersteld. Over een lengte van 960 meter is een strook van 12 meter breedte van het weiland ingericht met beplanting en een onverhard pad, net zoals het vroeger was. Een oude route en tegelijk een oud landschapselement is weer zichtbaar in het landschap. Natuurlijk kon dit herstelproject alleen worden uitgevoerd met de vrijwillige medewerking van de agrariër die de grond in eigendom had en heeft gehouden. De waarde van de grond is voor en na de uitvoering getaxeerd en het verschil is aan de eigenaar uitbetaald. Hij gebruikt het pad om bij zijn weilanden te komen. De grondeigenaar onderhoudt het pad en de beplanting, waarvoor hij een subsidiebijdrage ontvangt. Zo is in uitstekende harmonie een stukje geschiedenis in het landschap weer zichtbaar geworden.

In de gemeente Breukelen is een kade hersteld, zodat die opnieuw als wandelpad gebruikt kan worden. De kade is een relict van twee Middeleeuwse afwateringskanalen, de *Heicop* en de *Bijleveld*. Tegenwoordig is de kade in eigendom van het waterschap. In overleg met het waterschap is de kade opnieuw toegankelijk gemaakt voor voetgangers. Door kleine herstelwerkzaamheden en het plaatsen van klaphekken, omdat er nog schapen grazen, kan er weer gewandeld worden. Alleen in het broedseizoen is het pad afgesloten. Het land tussen beide waterlopen is een broed- en rustgebied voor eenden, ral, roerdomp, reiger en nog vele ander water- en moerasvogels. Binnenkort gaat de kade zelfs deel uitmaken van de NS wandeltocht van Woerden naar Breukelen.

Dit is de laatste aflevering in de serie over kleine landschapselementen.